

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN .

Rijksuniversiteit Gent

Vragenlijst 9

Seminarie voor Vlaamse Dialektologie.

STRODEKKER

Blandijnberg 2, 9000 Gent

Tel.: 23 38 21 (10 lijnen)

januari 1976

Dialekt van:; Prov.:
(stad, gemeente, dorp, gehucht, wijk)

Wilt U de dialektwoorden slechts invullen voor één plaats en niet voor ruimere gebieden. Bij onlangs gefusioneerde gemeenten geeft U de naam op van het oorspronkelijk dorp. Bijv. dialekt van Dudzele (gemeente Brugge); provincie: W.Vl. Zoek daarom ook steeds een ter plaatse geboren dialekt-spreker als zegsman op. Vergeet ook niet zo duidelijk mogelijk de plaatselijke uitspraak weer te geven en eventueel daarnaast de vernederlandste vorm ter verduidelijking.

GESPROKEN DOOR:

OPGETEKEND DOOR:

Naam:	Naam:
Geboortejaar:	Geboortejaar:
Beroep:	Beroep:
Geboorteplaats:	Geboorteplaats:
Geboortepl. moeder:	Volledig adres:
Geboortepl. vader:	

UITSPRAAKSPELLING: IPA, woordenboekspelling, persoonlijke spelling.

Onderstreep wat past.

ALGEMEEN:

1. Wat is de dialektische benaming van de strodekker?

2. Hoe heet de jongen (12 à 15 jaar oud) die de strodekker als toevallige tijdelijke helper bijstaat, nl. de bonden stro, de bindroeden en wijnen aanbrengt.

HET MATERIAAL

3. Hoe heet een bond gedorst stro die nog niet effen gemaakt is?

4. Hoe heet een bond stro die geschud of gekamd of gehegeld is om hem als dekstro te kunnen gebruiken?

5. Hoe noemt men die bewerking van het effen maken en het verwijderen van stengelblad uit het stro? Stro...

6. Hoe heten de latten die op de daksparren of kepers liggen en waarop het stro gelegd wordt?

7. Hoe heten de dunne latten die over een laag stro gelegd worden om dat stro aan te drukken en vast te binden?

8. Hoe heet het hout dat gebruikt wordt om bind- of bindroeden te maken?

9. Hoe heet het stuk grond waarop de boer dat hout kweekte?

10. Hoe heten de taalc twijgen waarmee vroeger het bindwerk geschiedde?

11. Hoe heet de ijzerdraad waarmee dat de laatste tijd gebeurde?

12. Met welk stro werd bij U gedekt?

Als er verschillende soorten gebruikt werden, had dat ook verschillende manieren van dekken tot gevolg? (zie ook vragen 44, 45, 46)

13. Hoe noemt men ongesneden stro?

14. Hoe noemt men gesneden stro?

15. Werde nog ander materiaal gebruikt om te dekken dan stro? Bijv. riet, gepelde hennep (kemp) of vlas? Voor welke doeleinden? Wilt U de omstandigheden beschrijven en de dialektbenamingen opgeven?

16. Hoe heet een bond dekriet?

HET GEREEDSCHAP

17. Om de onderste laag aan te brengen maakt de strodekker een steiger tegen de muur. Hoe heet die?

18. Als die steiger hangt, hoe heten dan de driehoekige steunen die met een haak over de muur hangen en die de planken dragen waarop men staat?

19. Hoe heet de kleine ladder met één trede en een gereedschappenbakje, die met een lange haak aan de deklatten bevestigd wordt en waarop de strodekker bij het dekken staat of zit? (stropaard, dekpaard) (afb.2)

20. Hoe heet de haak van het toestel?

21. In later tijd is dit laddertje vervangen door een balk die aan elk uiteinde aan de deklatten is opgehangen en waarop de strodekker staat en heen en weer kan lopen bij het werk. Hoe heet die balk?

22. Hoe wordt die balk opgehangen?

a. in leren riemen met haken? Hoe heten die dan?

23.b. in ijzeren ringen met haken? Hoe heten die dan?

24.c. in S-vormige haken? Hoe heten die dan?

25.d. Of nog anders? Graag naam en uitleg.

26. Hoe heet de haak waaraan de ladder wordt opgehangen waarlangs de strodekker kan afdalen?

27. Kende U nog een ander toestelletje waarop de strodekker kon staan; nl. een plankje met twee gebogen stangen verbonden aan een ring waaraan dan een lange haak is bevestigd die aan de deklatten kan worden gehangen?

28. Als het stro op lengte gesneden wordt, hoe heet dan de snijbak waarin dat gebeurt?

29. Hoe heet het mes waarmee men de banden van de bonden lossnijdt?

30. Hoe heet het mes waarmee het stro effen geschoren wordt? (afb. 9)

31. Hoe heet de hamer met aan de achterkant een bijl, gebruikt om de bindroeden los te hakken of op maat te kappen? (afb. 1)

32. Het knijpijzer waarmee men het stro onder de dekroede voorlopig aanspant, vooraleer het vastgebonden wordt. (afb. 7)

33. Soms wordt in plaats daarvan of daarnaast een sprietvormige houten stok gebruikt om de bindroede op zijn plaats te houden. Hoe heet die? (afb. 6)

34. Hoe heet het werktuig waarmee de wijm of wis of draad wordt ingestoken die de bindroede moet verbinden aan de deklát? (afb. 4)

35. Hoe heet het werktuig waarmee de wijm, wis of draad wordt opgehaald aan de andere kant van de deklát? (afb. 3)

36. Als insteken en ophalen van de wijm, wis of draad met één sterk gebogen priem geschiedde, hoe heette die dan? (afb. 5)

37. Hoe heet de verdikking of verbreding in het midden van de priemen van de vragen 34 en 35?

38. Worden die twee priemen gebruikt om de bindroeden naar beneden te drukken als ze worden vastgebonden? Hoe noemt men die handeling?

39. Als dat niet met twee priemen geschiedt, gebruikt men dan een soort tang waarvan de benen opengespreid worden? Hoe heet die?

40. Of gebruikte men een klein vorkje waarmee de bindroede naar beneden gedrukt wordt? Hoe heet die dan?

41. Hoe heet het drijfbord of de plank met gaatjes of groefjes waarmee men de uiteinden van het stro of riet gelijk klopt? (afb. 8)

42. Hoe heten de leren knielappen die de strodekker aanbindt?

43. Kende U een houten bescherming voor het linker scheenbeen met riempjes aan het been vastgebonden. Daarop sneed de dekker het riet of stro in de gepaste lengte of kapte hij de wijmen door. Hoe heette dan dat beenstuk?

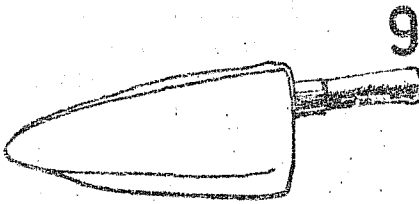
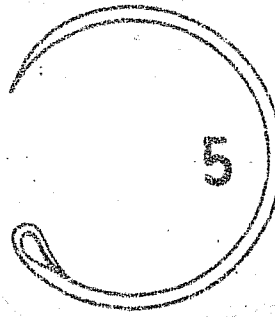
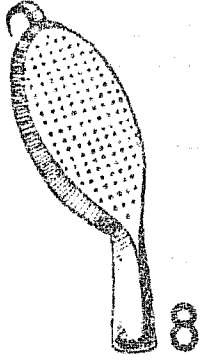
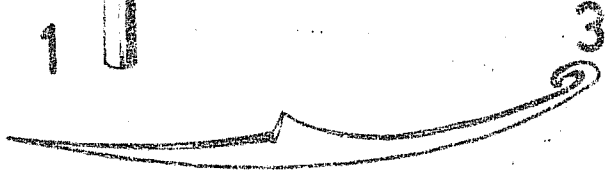
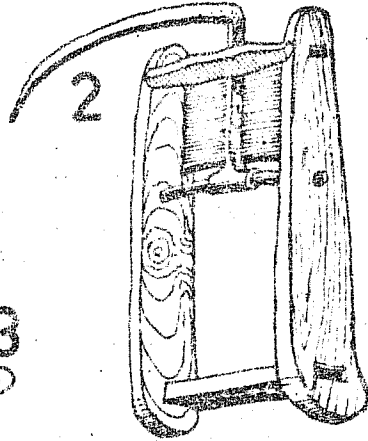
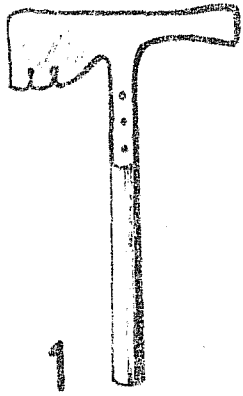
DE BEWERKINGEN.

44. Hoe noemt men het dekken?

a. met de onderuiteinden van het stro naar beneden?

45. b met de aren van het stro naar beneden?

46. c. met bonden stro die niet opengesneden worden?

47. Hoe heet een dak gedekt zoals gezegd in vraag 44?

48. Hoe heet een dak gedekt zoals gezegd in vraag 45?

49. Hoe heet een dak gedekt zoals gezegd in vraag 46?

50. Soms begint de dekker met het plaatsen van een voorlopige, dunne laag stro (+ 5 cm) die met wijmen beven op de deklatten bevestigd wordt over de hele oppervlakte van het dak. Hoe heet die laag?

51. Hoe heet die bewerking?

52. Hoe heet een laag of gang stro die uitgespreid wordt over de lengte van het dak?

53. Hoe heet de eerste laag of gang aan de onderkant van het dak?

54. Hoe noemt men het opslaan van de uiteinden van het stro of riet, zodanig dat ze met de helling van het dak een evenwijdige lijn vormen.

55. Hoe noemt men het wringen of kraken van de wijmen of wissers om ze te kunnen knopen?

56. Hoe noemt men het insteken van de wijm of wis?

57. Hoe heet het weer bovenhalen van de wijm of wis?

58. Hoe noemt men het voorlopig vastzetten van de bindroede met het knijpijzer?

59. Hoe noemt men het effen maken met het scheermes bij een gebundeld dak of bij het dekken in het algemeen?

60. Hoe heet de bovenste laag of gang die tegen de nok aankomt?

61. Op die laag treft men soms tussen de twee zichtbare bindroeden symmetrische versieringen aan. Het zijn reepjes stro die schuingetrokken en op die bindroeden vastgebonden worden en zo driehoeken of ruiten vormen. Hoe heten die versieringen?

62. Hoe heet de nok of vorst van het dak?

63. Er zijn verschillende manieren om de nok of vorst dicht te dekken.

Hoe noemt men:

- a. de vouwgang of vouwlaag: een laag lang stro wordt in het midden over de nok gelegd en aan weerszijden naar beneden gevouwen en met bindroeden vastgemaakt. Hoe heet zo'n vorst?
-

64. De onder de bindroede uitstekende stengels worden afgeschoren, soms in een golfprofiel. Hoe heet dat golfprofiel? (krullerwieten)

65.b. Op zo'n vouwlaag kan nog een laag aan-
gebracht worden die aan de achterkant gewoon
met een bindroede wordt vastgemaakt, naar
aan de voorkant in greepjes wordt verdeeld
en zo onder de bindroede van de eerste vouw-
laag vastgeknoopt. Hoe heet zo'n vorst met
ingestringde vouwlaag?

66.c. Hoe heet een vorst die met gras- of
heidezoden is bedekt?

67.d. Hoe heet de staande vorst? Deze is
samengesteld uit twee lagen die tegen elkaar
aanleunen, zo nochtans dat de laag aan de
noordwestzijde een dertigtal cm boven de
andere uitsteekt en deze beschermt. Het stro
is dan meestal met de gaten naar boven gekeerd.

68.e. Hoe heet de gewrongen vorst? Boven op de
nok wordt een lat of stok geplaatst, waarop
lang stro in fijn opgerolde bundeltjes is ge-
draaid en stevig tegeneen geklort. De uitein-
den van het stro die aan weerszijden van het
dak vallen, worden met een bindroede vastgemaakt
en dan effen geschoren.

69.f. Hoe heet de gebonden vorst? Een laag stro
van 20 à 25 cm dik wordt op + 25 cm van de onder-
uiteinden ("gaten") tussen twee bindroeden vast-
gekneeld, dan in tweeën gesplitst en ondersteboven
schrijlings op het dak geplaatst. De afhangende
aren worden met bindroeden op de bovenste lagen
vastgemaakt. De boven uitstekende gaten worden open-
gevouwen om er klei of graszoden op te leggen.

70. Hoe heet het "donderkruid" dat vaak op zo'n
vorst wordt geplant?

71. Hoe heet een vorst die toegedekt wordt met
pannen of bakstenen?

72. Hoe zegt men: een laag is "zichtbaar gebonden"?

73. Waar de bindroeden zichtbaar zijn, worden de
knopen van de wijmen vaak beschermd door een
wring stro omheen te leggen. Hoe heet zo'n wring?

74. Hoe heet een tuiltje stro op het uiteinde van de
nok ter versiering?

75. Hoe heten de takkebooggjes die op de nok ge-
plaatst worden om te voorkomen dat vogels op de
klei of het stro van de nok gaan zitten en zo de
nok beschadigen?

76. Hoe zegt men: de balk waarop men staat of
loopt hoger ophaken?

77. Hoe heet het opgooien van stro of riet
door de helper van de dekker?

VERSCHILLENDE DELEN VAN HET DAK.

78. Het langwerpig voorpand van het dak.

79. Het langwerpig achterpand van het dak.

80. Het kleine dakvlak boven een zijgevel
of anders gezegd, het schild van een
wolfsdak.

81. Een zijgevel met strobedekking.

82. De trapsgewijze strobedekking van zo'n
strooien gevel.

DIVERSEN.

83. Soms wordt het woonhuis met pannen gedekt
en de stal of schuur met stro. Men brengt dan
op de grens van stro en pannen een laag aan
die gedeeltelijk over de pannen ligt. Hoe
heet die laag?

84. Hoe heten de kleine strooien busseltjes
die onder de pannen worden gestoken?

85. Hoe heet een wegneembaar strooien schutsel?

86. Maakte de strodekker nog andere voorwerpen
uit stro? Zo ja, welke? Wilt u duidelijk be-
schrijven en de dialektische benaming
opgeven?

87. Andere inlichtingen i.v.m. het werk en de
gereedschappen van de strodekker zijn zeer welkom.
